

Motion till riksdagen

1985/86: Bo415

Tore Claeson och Margó Ingvardsson (vpk)

Personalbostäder

Från vänsterpartiet kommunisterna har vid olika tillfällen väckts motioner och ställts förslag i syfte att stärka kvarboenderätten för hyresgäster med tjänstebostäder och personalbostäder, där hyresgästerna tvingas att flytta om anställningsförhållandena upphör. Tidigare har motionskrav om att förstärka besittningsskyddet för denna kategori hyresgäster avvisats bl. a. med hänvisning till hyresrättsutredningens (Ju 1975:06) pågående arbete.

Hyresrättsutredningen kom emellertid i sitt slutbetänkande (SOU 1981:77) inte att närmare diskutera dessa problem men tydligen ansåg man att de bör kunna lösas utan särskild lagstiftning. Inte heller i specialmotiveringen till förslag om ändring av hyreslagen gav man uttryck för någon annan uppfattning. Den arbetsgrupp som bostadsministern den 19 oktober 1984 beslutade inrätta för att se över bestämmelserna i hyreslagen om tjänste- och personalbostäder har nyligen kommit med sitt betänkande (Ds Bo 1985:3). Av betänkandet framgår att arbetsgruppen inte föreslår något avskaffande av möjligheten att i kollektivavtal frångå hyreslagens bestämmelse om kvarboenderätt. I stället föreslår man att arbetsgivare skall kunna tillämpa bestämmelsen även på anställda som inte är medlemmar i avtalslutande organisation! Vi återkommer därför till problemet och upprepar tidigare förslag om att den paragraf i hyreslagen (67 §), som ger möjlighet att begränsa tillämpligheten av hyreslagen, bör avskaffas. Med undantag för hyressättningen kan hyreslagens tvingande regler nu sättas ur kraft genom kollektivavtal.

Tiotusentals hyresgäster hyr s. k. personalbostäder, bostäder vilka upplåtits i samband med anställning, eller under anställningstiden anvisats genom arbetsgivarens medverkan. Den största gruppen utgörs troligen av landstingsanställd sjukvårdspersonal. För den som hyr personalbostad (s. k. kopplat avtal) gäller hyreslagen i dess helhet men med viss inskränkning i besittningsskyddet (46 § punkt 9 HL). Man har där sökt att åstadkomma en avvägning mellan arbetsgivarens intresse av att kunna förfoga över lägenheten för annan anställd och arbetstagarens intresse av att kunna bo kvar när anställningen upphört. En tidsgräns på tre år gäller: vid kortare hyrestid än tre år upphör kvarboenderätten normalt med anställningen eller efter någon månad, och vid längre hyrestid gäller besittningsskyddet om inte hyresvärden har "synnerliga skäl".

Undantagsbestämmelsen (67 § HL) ger emellertid möjlighet att genom ett kollektivavtal på *arbetsmarknaden* sätta ur kraft *alla* hyreslagens grundläggande trygghetsbestämmelser: besittningsskyddet, bytesrätten,

rätten att i vissa fall hyra ut i andra hand, rätten att säga upp avtalet för villkorsändring och rätten att överklaga en uppsägning. Denna undantagsbestämmelse strider enligt vår mening mot den grundläggande tanken i hyreslagstiftningen, och sådant hyresvillkor är enligt vår mening obilligt mot den enskilda hyresgästen.

Sjukvårdsarbetare, kommunalanställda och andra berörda bör ha samma rättigheter som andra hyresgäster att kunna byta arbetsgivare och anställning utan att tvingas ut ur bostaden, att få besittningsrätt till sin lägenhet efter tre år osv. Ett borttagande av 67 § HL skulle inte på något sätt behöva försämra möjligheterna för hyresgästerna med s. k. personalbostäder. Det skulle inte förhindra förhandlingar och överenskommelser i syfte att få bort alla former av s. k. slavkontrakt och bostäder som är kopplade till anställning hos viss arbetsgivare. Tvärtom utgör ett borttagande av denna paragraf en förutsättning för större trygghet och rättvisa.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda föreslås

att riksdagen beslutar att anta följande förslag till ändring i jordabalken:

Härigenom föreskrivs att 12 kap. 67 § jordabalken skall upphöra att gälla vid utgången av juni månad 1986.

Stockholm den 27 januari 1986

Tore Claeson (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)